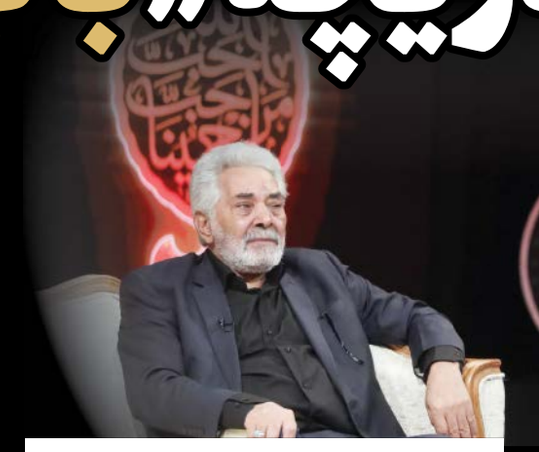
ویژه برنامه محرمی شبکه ۵

ریچه «باب القبله»

شنیدن اصالت هیات‌ها از زبان پیرغلامان

مهدی ملک‌پور، سردبیر برنامه باب‌القبله در پاسخ به این سوال که با توجه به این‌که در ایام محرم تعداد برنامه‌های مناسبتی با این محوریت کم نیست اما این برنامه تلاش کرده سوژه‌های خاصی را دستمایه قرار دهد. برای پیداکردن سوژه‌ها و محورهایی که مد نظر داشتند چه ملاک‌هایی را در نظر گرفتند، به جام جم توضیح می‌دهد: برنامه باب‌القبله سابقه چند ساله دارد و در این حوزه در بحث برنامه‌های معارفی یا مناسبت‌ها به خصوص در ماه محرم و صفر رویکردهایی را دنبال می‌کنند؛ یکی این که حتما بدعتی در این ماجرا داشتیم که بحث اصالت‌های هیات‌ها و سابقه‌شان است. روی این اصالت تاکید ویژه‌ای کردیم. از این جهت بخشی از برنامه را به دعوت از پیرغلامان و پیشکسوتان این عرصه اختصاص دادیم که دقیقا این اصالت را از زبان آنها بشنویم.

وی ادامه می‌دهد: اصالت به این خاطر که ریشه اصلی عزاداری‌های ما دقیقا در قالب نوحه‌های سنتی، آداب و رسوم جلسه داری و ادب حضور در جلسات عزاداری سیدالشهدا خلاصه می‌شود ولازم دیدیم که این را از کسانی که در برگزاری جلسات عزاداری سیدالشهدا و مداحی، مو سفید کردند دعوت کنیم که بخشی از آن هم به قدمت و اصالت برمی‌گردد و هم برای نسل جدید و جوان‌ترها یک درس آموزی دارد تا به آنان یادآور شود که اصل و ریشه شیوه‌های اداره جلسات و عزاداری کجاست؟ و روش درستش چیست؟ و بخشی از برنامه به این ماجرا می‌پرداخت.

این سردبیر با اشاره به بخش کارشناس معارفی می‌افزاید: بخش دیگری در برنامه در نظر گرفتیم که حضور یک کارشناس معارفی در برنامه بود که در این بخش هم سرفصلی را در دهه اول محرم مشخص کردیم که درباره آن موضوع صحبت شود. به نوعی طراحی برنامه مثل قالب خود هیات است؛ یعنی کسانی که در هیات حضور دارند می‌دانند شیوه جلسه و برنامه‌ریزی هیات‌ها به این شکل است که یک پیرغلام و پیشکسوت به عنوان پیش‌منبر می‌آید و دقایقی می‌خواند و ما در طراحی برنامه به همین شکل عمل کردیم که قبل از کارشناس‌مان که در هیات نقش منبری را دارد، پیشکسوتی را دعوت کردیم و بعد از کارشناس به عنوان منبری و سخنران و به عنوان بحث محتوایی جلسه استفاده کردیم که کارشناس‌مان امسال در دهه اول محرم درباره ارتجاع و انحراف در تاریخ و نقشش در به انحراف‌کشاندن جامعه و دورکردن از امام صحبت کرد که کارشناس این بخش، حجت‌الاسلام سیدحسین آقامیری بود.

ملک‌پور درباره حضور مداحان و ذاکران اهل بیت در برنامه بیان می‌کند: در بخش سوم برنامه هر شب از یک مداح و ذاکر اهل بیت دعوت کردیم که فضای جذابی برای مخاطب دارد؛ از جهت این که تاریخچه‌ای از فعالیت آن فرد گفته شد و از این که چطور مداح شده و ریشه‌اش در خانواده‌اش از طریق پدر و مادر و مشوق‌ها و اساتیدشان صحبت کردیم و برخی مواقع با مداحانی که سن و سال بیشتری داشتند، خاطره بازی با مخاطب داریم و از مداحی‌های قدیمی و نوستالژی آن فرد پخش کردیم و از او خواستیم حال‌وهوای آن موقع را بگوید و هم مساله امروز هیات‌ها را از آنان پیگیری کردیم که شرایط الان چطور است و هم حضورشان در جلسات در دهه اول محرم به چه شکل است و شیوه اداره جلسه‌شان و دغدغه‌های‌شان را پیگیری کردیم که این بخش جزو بخش‌های پر مخاطب برنامه بود.

این سه بخش را در قالب برنامه طراحی کردیم و در آیتم‌ها و بخش‌هایی که در دل برنامه دیدیم سعی کردیم فضایی باشد که مخاطب وقتی از هیات برمی‌گردد همان حال‌وهوای هیات را در قالب و فرم برنامه جذاب برایش ارائه کنیم.

وی درباره این‌که بسیاری از برنامه‌های ایام محرم در تاسوعا و عاشورا از کربلا پخش می‌شود و هر برنامه‌ای باید حال‌وهوای خاصی برای مخاطب داشته باشد و از زاویه جدیدی به این موضوع نگاه کند. این برنامه به منظور انتخاب موضوعات و مهمانان‌تان چه تدبیری اتخاذ کرد تا با برنامه‌های دیگر متفاوت باشد؟ عنوان می‌کند: فضای کربلا در ایام تاسوعا و عاشورا متفاوت است و ما هم در نحوه برگزاری برنامه و ارائه محتوا هم بسته متفاوتی را در نظر گرفتیم. ما در این روزها مباحث‌مان را معطوف می‌کردیم به اتفاقات روز تاسوعا و عاشورا و دقیقا منطبق بر وقایع تاریخی؛ یعنی اگر کارشناس‌مان هم صحبت کرد دقیقا منطبق بر این صحبت حرف می‌زد که در این روز چه اتفاقاتی افتاده، حال‌وهوای خیمه‌گاه سیدالشهدا و اهل بیت چطور بوده، لشکر دشمن چه طراحی کرده و فضای کربلا به چه نحو بوده که آن ایام عمدتا در حال‌وهوای روضه سیر می‌کند؛ یعنی قدری از مباحث خیلی تئوریک عبور کردیم و فضا را به سمت و سوی حال‌وهوای روز تاسوعا و عاشورا بردیم.

ملک‌پور در پاسخ به این سؤال که آیا پیش آمده از بازخوردهای مردمی ایده بگیرد و بخواهد در برنامه اجرایی کند؟ می‌گوید: بله. در فضای مجازی مجموعه عقیق با مخاطب‌مان ارتباط داریم و فضای مجازی‌مان از طریق مجموعه عقیق منتشر می‌شود و به‌طور مستمر با مردم و هیاتی‌ها ارتباط داریم و دیدگاه‌های‌شان را درباره نکته به نکته ریز جزئیات مباحث کارشناس و حتی مهمانان به ما منتقل کرده و برخی مواقع نقد می‌کنند یا پیشنهاد می‌دهند.

دیدگاه

پیوند عاشورا با مسائل روز

سیدحسین آقامیری، کارشناس برنامه باب‌القبله است. از او می‌پرسیم در بحث کارشناسی سعی کرده از چه زاویه جدیدی به موضوع عاشورا و محرم نگاه کند که هم برای مخاطب جذاب باشد و هم آورده‌ای تازه برایش داشته باشد. وی به جام جم می‌گوید: اساسا از هر زاویه‌ای به مسأله عاشورا نگاه کنید برای مخاطب جاذبه خود را دارد و در این تردیدی نیست؛ ولی به نظر می‌رسد باید از زاویه‌ای به مسأله عاشورا نگاه شود که بتواند مسائل امروز مردم را حل کند. به مسأله عاشورا تاریخی نگاه نمی‌کنیم. عاشورا یک حقیقت زنده است و اصطلاحی که در برنامه به کار می‌بردیم این است که پرونده‌اش مفتوح است؛ لذا در قالب کلی حرفمان این است که باید از منظری به مسأله نگاه شود که مردم بتوانند نسبت به زمان اکنون و آینده‌شان مسیر درست را انتخاب کنند.

در این سال‌ها برنامه‌های زیادی داشتیم و بیشتر آنها از زوایایی کلیشه‌ای به این مهم نگریستند. آقامیری درباره تمایز نگاه باب‌القبله عنوان می‌کند: اساس بحث امسال ما نقش صهیونیسم در عاشورا بود. زیرا خط اصلی دشمنی با اسلام اینها هستند. یعنی پشت پرده همه مباحث اینها هستند مثل آتش زدن قرآن و تمام گرفتاری‌هایی که داریم. آدم‌ها مهره‌های اینها هستند و اتاق فکر آنجاست. مسأله دوم این است که در این روایت نقش مردم ایران خیلی پررنگ است. یک موقع ما ایرانی هستیم و از ایرانی بودن خودمان صحبت می‌کنیم و یک موقع اهل بیت(ع) نسبت به مردم ایران نگاه ویژه و یک برنامه ویژه دارند و بر اساس همان برنامه ما را تا به امروز تربیت کردند و لذا مردم ایران را در ارادت به اهل بیت(ع) پرچمدار می‌بینیم. نمی‌شود این را اتفاقی پنداشت. اساسا انسان مومن مسائل عالم را اتفاقی نمی‌بیند. هیچ مسأله‌ای در عالم نداریم که اتفاقی باشد. اتفاقی یعنی بدون برنامه. وقتی به این نتیجه برسید که بعضی از مسائل عالم اتفاقی است، یعنی یکسری اتفاقات که در عالم می‌افتد، خارج از برنامه خالق عالم رخ نمی‌دهد و این خلاف توحید است. روایت داریم هیچ برگی از درخت نمی‌افتد مگر به خواسته پروردگار. ارادت مردم ایران به اهل بیت(ع) اتفاقی نیست؛ یعنی این بزرگواران با عنایت‌شان ما را انتخاب کردند و اساسش هم برای حکومت جهانی حضرت ولی‌عصر(عج) است. به همین دلیل است که جریان نفوذ در جامعه ما پررنگ و دشمنی‌ها زیاد است. باید از این منظر به مسأله عاشورا نگاه کرد. مستندات اساسی هم داریم که بارها خوانده‌ایم ولی حواسمان نبوده این سندی را که داریم می‌خوانیم رمزی است که اهل بیت(ع) به ما دادند.

آقامیری این منابع را چنین شرح می‌دهد: یکی از این مستندات باب ۱۸ کتاب «کامل الزیارات» است که امام صادق(ع) به صراحت به این مسأله اشاره فرموده‌اند. ذیل آیه ۴۵ سوره اسرا روایت ۱۸ «کامل الزیارات» روایت خیلی عجیبی است. حال و هوای بحثمان این است و پنج شب بود که مقدمه‌سازی کردیم. چند نکته اساسی گفتیم؛ اول این که اهل بیت(ع) به ما امر کردند به تاریخ عمیق نگاه کنیم. این یک جمله کلیدی است. اگر نگاه انسان به انسان سطحی باشد نگاهش به تاریخ نیز سطحی است و اگر نگاه انسان به انسان عمیق باشد نگاهش به تاریخ هم عمیق است. اگر انسان برای من و شما موجودی شد کنار بقیه موجودات که فقط با تفاوت اندکی حرف می‌زند و فکر می‌کند، راحت از کنار تاریخ هم رد می‌شویم. اما اگر انسان را یک ظرفیت برای ظهور و بروز الهی بدانیم، به این راحتی‌ها از کنار تاریخ عبور نمی‌کنیم. به همین دلیل امیرالمومنین(ع) می‌گوید: «تاریخ را خواندم بدون این که با گذشتگانم زندگی کرده باشم.» و در جای دیگری می‌فرماید: «تاریخ برای شما تکرار می‌شود» لذا می‌فرمایند: «عاقل کسی است که وقتی می‌خواهد برای آینده‌اش برنامه‌ریزی کند به تاریخ گذشته‌اش نگاه می‌کند». اگر کسی برای خودش ارزش قائل باشد نسبت به مسائل پیرامونش عمیق می‌شود؛ ولی کسی که برای خودش ارزش قائل نیست سطحی‌نگر است.

این کارشناس از حال و هوای اجرا و پخش در این ماه و ارتباط داشتن با مخاطبان چنین می‌گوید: در ماه محرم به برکت امام حسین(ع) رقت قلب در جامعه پدید می‌آید و انس بهتری شکل می‌گیرد و طبعا بسترش فراهم است و این مسئولیت ما را سنگین‌تر می‌کند که الان چه باید بگوییم. اینها برنامه‌های موثری هستند به شرط این که حرف آن، اساسی باشد. فرصت خوبی است به شرط این که حرف‌های خوب بزنیم و دست از کلیشه‌ها برداریم و در مباحث از سطح عمیق‌تر شویم و هزینه این عمیق شدن را هم بدهیم. اساسا عمیق شدن، کاری بی‌هزینه نیست و باید شجاعتش را داشته باشیم که هزینه‌اش را هم بدهیم. قرار نیست چیزی بگوییم که مردم خوش‌شان بیاید، قرار است چیزی بگوییم که نیاز جامعه است. دارو همیشه شیرین نیست و خیلی اوقات تلخ است، هر قدر آگاه‌تر شوید این تلخی را بهتر تحمل می‌کنید؛ اما هر چه نسبت به خاصیت دارو ناآگاه‌تر باشید مرتبا گارد می‌گیرید. برخی‌ها مردمی بودن را این می‌دانند که روی یک غلط مانور بدهند؛ در حالی که این خلاف است. کسانی که امام حسین(ع) را به شهادت رساندند هم نماز می‌خواندند و با شعار لااله‌الا... او را شهید کردند. نمازخواندن و قرآن خواندن به تنهایی معیار نیست. نماز و قرآنی به درد می‌خورد که موثر و حول امر ولایت باشد. لااله‌الا... دو مرحله دارد؛ با «لااله» باید طاغوت زمانه‌ات را نقض کنی تا به مرحله «الا...» برسی. غیر از این می‌شود لق‌لقه زبان و این، جایی است که دم از دین بزنی اما به دین عمل نکنی. در این برنامه‌ها، روزها و ساعت‌ها فرصتی که به برکت این شهدا گیر ما آمد که بتوانیم این مباحث را بگوییم، باید خیلی دقیق صحبت شود؛ چون به شدت معتقدم گیرایی مردم بالاست و باید از این نعمت بهره ببریم و می‌شود خیلی عمیق‌تر از اینها در جامعه طرح بحث کرد.

درنگ

نوحه‌سرایی عزاداران حسینی

یکی از قسمت‌های برنامه «باب القبله» که با توجه به نامش سعی داشت در این شب‌ها دل‌های مردم عزادار و عاشقان حسینی را با خود به کربلا و ظلم‌هایی که به امام حسین(ع) و یارانش در روزهای تاسوعا و عاشورا روا شد ببرد، حضور در یکی از هیات‌های بزرگ بود تا دل مخاطبانش را مستقیم با خود به این مراسم و هیات‌ها ببرد. ازجمله نوحه «هر جا بروم به بهانه تو» که با گروه عزاداران جنوب کشور همراه شد و فضای خاصی را برای مخاطبان عزادار ترسیم کرد. تا جایی که دوربین‌های این برنامه نشان می‌داد عزاداران بسیاری از زن و مرد، کودک و بزرگسال همه تحت تاثیر قرار گرفته بودند و حال و هوای خاصی را به این مراسم داده بود. حتی گاهی دوربین‌ها شاهد همراهی و همخوانی برخی عزاداران با این نوحه بود که با اشعار آن آشنایی داشتند. می‌توان گفت نه فقط مردم تهران که این مراسم به وسعت مردم ایران برگزار شد و همه می‌توانستند در این عزاداری شرکت کنند.

کیوآرکد را اسکن کنید

مکث

شعرخوانی در میان خیمه‌ها

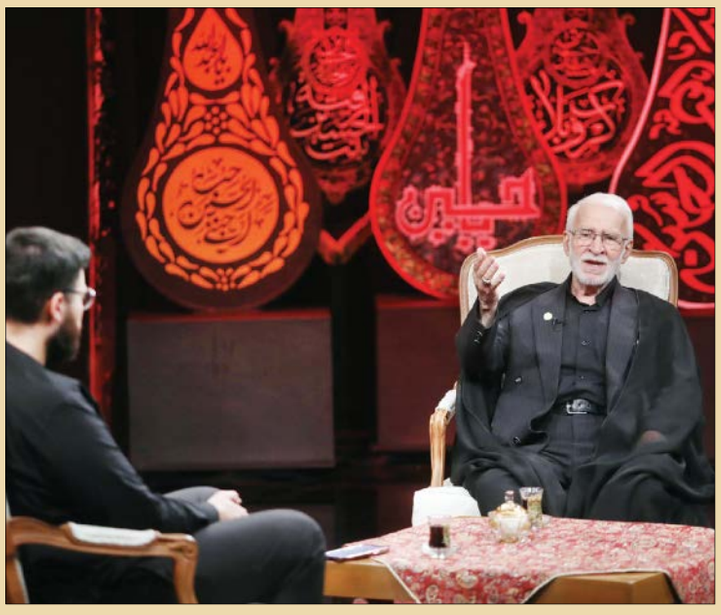

برنامه «باب‌القبله» یکی از برنامه‌های پرمخاطب شبکه پنج بود که در این ایام دوربینش را به هیات‌های مختلف برد و از آنجا مراسم و آیین‌های عزاداری اقوام مختلف را برای همه مردم ایران به نمایش گذاشت. ازجمله یکی از هیات‌ها که در یک خیمه برگزار شد و عاشقان حسینی در این خیمه گرد هم آمدند و برای عزاداری سرور و سالار شهیدان گریستند. در این قسمت از برنامه «باب القبله»، مخاطبان شاهد شعرخوانی هادی ملک‌پور یکی از شعرای مذهبی بودند که با ابیاتی که برای عزاداران خواند، حال‌وهوای خاصی را به مراسم و عزاداران حسینی منتقل کرد. از طرفی این برنامه باعث شد که نه‌فقط شهروندان تهرانی که همه مردم ایران، خود را در چنین مراسمی قرار دهند و برای عزای سردار شهید گریه کنند. پخش مستقیم این مراسم از شبکه پنج که در دسترس بیشتر مردم است، باعث شد حال‌وهوای خاصی برای عزاداران و ارادتمندان به شهدای عاشورا ایجاد شود و از طریق رسانه‌ملی خود را در هیات‌های مختلف قرار بدهند.

کیوآرکد را اسکن کنید

نما

نقالی در میان خیمه‌ها

یکی از موارد مهم و تاثیرگذار برنامه «باب القبله» پخش مستقیم همه اتفاقاتی بود که در طول مراسم عزاداری در این خیمه حسینی افتاد. از نوحه‌سرایی و مدیحه‌سرایی گرفته تا سخنرانی و... . یکی از بخش‌های مهم این مراسم نقالی مرشد محسن میرزا علی بود. او یکی از شاهنامه‌خوانان و نقالان مشهور است. در این نقالی عزاداران حسینی از جنوب کشور هم با آن سازهایی که صدای گرمی داشت، به این مراسم، حال و هوای خاصی را منتقل کردند. این نقال که شغل پدرش را دنبال می‌کرد، با آن سوز و نوایی که داشت، توانست حس و حال عزا را رنگ و بوی دیگری ببخشد و دل‌های همه را با خود به کربلای حسینی ببرد.

کیوآرکد را اسکن کنید